

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ar ddydd Llun 6 Mehefin 2022 am 6.30yh
Yn y 'Princes Arms,' Trefriw, Conwy**

Presennol - Aelodau : Mr Edwin Noble Mr David Firth
Mr Richard Williams Mrs Fiona Davies
Mr John Gladston Mr Mark Jones
Mr Dafydd Gwyndaf Mr Tim Jones

Swyddogion / Siaradwyr: Peter Rutherford (PCE) Rhian P Williams (PCE)
Dana Williams (PCE)

EN Cadeirydd – croesawyd pawb i'r cyfarfod 'byw' cyntaf.

1. Ymddiheuriadau: Mrs Hilary Davies Mr John Hardy
Mrs Molly Lovatt (CNC) Mr Arthur Davies
Mr Tom Hutton Mrs Kate Worthington
Mr Robin Parry Mr Calum Muskett
Mr Eryl P Jones

Croesawodd EN bawb i'r cyfarfod wyneb yn wyneb cyntaf ers dros 2 flynedd er nad oedd rhai aelodau yn gallu bod yn bresennol heno.

Argymhellodd fod y mynychwyr yn cyflwyno eu hunain o amgylch y bwrdd.

ED Cadeirydd presennol a thirfeddiannwr lleol
John Gladstone - cynrychiolydd o'r sector awyr agored ac anabledd a chydraddoldeb
Dana Williams – Swyddog Twristiaeth Gynaliadwy a Monitro Ymwelwyr APCE
Mark Jones - *Wedi hoffi'r syniad o fwyd am ddim!* Cynrychioli'r sector awyr agored
Fiona Davies – yn cynrychioli darparwyr llety a'r sector amaethyddol
David Firth – yn cynrychioli'r sector awyr agored fel cyn-reolwr ein canolfan weithgareddau ac mae'n ddarparwr llety.
Dafydd Gwyndaf – yn cynrychioli'r sector ffermio
Richard Williams – yn cynrychioli'r sector ffermio
Tim Jones – cynrychiolydd Awdurdod y Parc Cenedlaethol
Rhian Williams – Cefnogaeth weinyddol APCE
Peter Rutherford – Rheolwr Mynediad ac Iechyd a Lles APCE ac Ysgrifennydd Fforwm Mynediad Lleol y ddau Barc Cenedlaethol.

Diolchodd EN i bawb am y wybodaeth hon

2 Cofnodion Blaenorol

Soniodd DG ei fod yn bresennol ar-lein yn y cyfarfod diwethaf.

Byddai PR yn diwygio'r cofnodion ar gyfer y cofnod

Cymeradwywyd

3. **Materion yn Codi**

i) Ffigurau Monitro Arfordirol ar gyfer Gwynedd

Soniodd PR yn anffodus nad oedd Swyddog Arfordirol Cyngor Gwynedd, Rhys Roberts, yn gallu bod yn bresennol heno.

Esboniodd fod CNC yn ariannu Llwybr Arfordirol Cymru Gyfan (LIACC) a'i Swyddogion ar hyd a lled Cymru. Mae'r gwaith o gyflawni'r llwybr yn parhau ac mae gan Wunedd un o'r rhannau mwyaf o'r llwybr yng Nghymru – yn rhedeg o Lanfairfechan (y ffin â Chonwy) yr holl ffordd i lawr i Fachynlleth – (y ffin â Phowys / Ceredigion) gyda thua 100 milltir o'r LIACC o fewn y PC. Gwynedd a CNC fel cyllidwyr sy'n gyfrifol am hyn. Er bod RR yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ni am gynnydd ac yn cysylltu â staff maes a PR pan fo angen.

O ran y ffigurau monitro ymwelwyr roedd Gwynedd wedi darganfod patrwm tebyg i'r Parc Cenedlaethol - bod yna newidiadau ymddygiadol yn digwydd o fewn cymunedau lleol ac ymwelwyr yn ystod ac ar ôl cloeon Covid yn dilyn codi cyfyngiadau teithio. Roedd rhai patrymau yn nodi bod cymunedau lleol wedi ail ddarganfod eu rhwydweithiau uniongyrchol a chysylltiadau â chymunedau eraill. Roedd yn amlwg bod ymwelwyr yn defnyddio'r rhwydwaith ac roedd y PC wedi derbyn llawer o ymholiadau am ardaloedd lle'r oedd maint y gweithgareddau yn llai yn y gorffennol.

Gofynnodd ED i PR a oedd yn meddwl y gallai patrymau ddychwelyd i ryw fath o normalrwydd.

Dywedodd PR bod hwn yn gwestiwn da ond yn anodd ei ateb ar hyn o bryd gan ei fod mor agos at godi'r cloeon a'r cyfyngiadau teithio. Nid oedd amheuaeth bod llawer o gymunedau lleol wedi ail ddarganfod eu rhwydweithiau lleol fel ffyrdd cyfleus o fod yn egnïol yn ystod cyfnodau cloi ac roedd yn dda i'w hiechyd a'u lles. Roedd llwybrau cylchol wedi bod yn boblogaidd iawn. Roedd wedi cynnwys rhai o'r patrymau newidiol hyn yn y Strategaeth Hamdden.

Soniodd ED ei bod yn bosibl y bydd angen ail asesu'r gwaith categoreiddio a wnaed yn ystod y CGHT cyntaf o ystyried y newid defnydd o rai llwybrau.

Ychwanegodd PR fod EN wedi gwneud pwynt pwysig ac un y dylent ei wneud wrth adolygu CGHT Gwynedd yn y misoedd nesaf. Yn sicr byddai categoreiddio yn bwynt trafod.

O ran ymwelwyr, mae staff y PC yn parhau i weld rhywfaint o ymddygiad siomedig a heriol – gwersylla anghyfreithlon, problemau sbwriel / gwastraff, ymddygiad ymosodol, parcio gwael a lle nad oedd rhai ymwelwyr yn ymwneud â'r Cod Cefn Gwlad na chefn gwlad yn gyffredinol ac mae rhai heriau yn dal i fod o'n blaenau o hyd. Nid oedd hyn wedi cael ei helpu gan lawer o wybodaeth anghywir a ysgogwyd gan lawer o lwyfannau cyfryngau cymdeithasol a oedd yn aml yn gwaethygu pethau.

O ran `normalrwydd` roedd yn ansicr beth oedd o'i flaen. Mae LIC wedi bod yn hael mewn amrywiol grantiau i'r awdurdodau lleol a'r Parciau Cenedlaethol yn dilyn y cyfnod hwn ond yr hyn oedd gwir angen oedd cynnydd yn y gyllideb sylfaenol flynyddol. Roedd grantiau'n anodd eu gweinyddu ac yn aml yn rhai tymor byr.

Pan fyddai'n derbyn y ffigurau arfordirol gwirioneddol byddai'n trosglwyddo'r rhain i'r aelodau er gwybodaeth.

ii) Cerbydau yn gyrru oddi ar y ffordd yn ardal Llyn Tecwyn

Mae PR wedi gwneud rhai ymholiadau i hyn ond ni allai ddod o hyd i unrhyw wybodaeth ac nid oedd wedi derbyn unrhyw gwynion nac ymholiadau. *Mae'r wybodaeth wreiddiol yn wedi dod gan MJ.*

Soniodd MJ ei fod wedi bod yno ei hun ac wedi gweld rhywfaint o ddifrod wedi'i achosi gan feiciau modur a'i fod wedi eu clywed yn yr ardal. Roedd cerbyd gyrru oddi ar y ffordd wedi'i barcio y credai ei fod wedi'i gario i fyny yno.

Dywedodd PR ei fod yn parhau i wneud ymholiadau gyda rhai trigolion lleol.

iii) Tirweddau llechi.

Soniodd PR fod tirweddau llechi Treftadaeth y Byd Gogledd Cymru wedi cyfarfod yn ddiweddar – er nad oedd yn gallu bod yn bresennol, roedd wedi argymhell eu bod yn creu is-grŵp mynediad gyda chylch gorchwyl i wella eu hygyrchedd lle bo angen – gan ddefnyddio traciau a / neu lwybrau troed presennol a defnyddio'r Llwybr Llechi fel eu prif gyswilt rhwng y gwahanol safleoedd. Roedd hyn eisoes wedi'i sefydlu'n dda.

Byddai'n rhoi gwybod i'r Fforwm Mynediad Lleol sut dderbyniad gawsai hynny.

Dywedodd TJ fod y math hwn o 'frandio' yn bwysig i'r statws Treftadaeth Byd hwn. Byddai grŵp o'r fath yn ased defnyddiol.

Ychwanegodd ED fod y strwythur cyffredinol yn eithaf eang, ac y byddai gweithgor yn ddefnyddiol iddynt. Roedd yr hyn yr oedd wedi'i glywed hyd yn hyn yn canolbwyntio'n fawr ar dwristiaid yn hytrach na seilwaith.

Ychwanegodd PR fod Gwynedd, Conwy a'r PC cyn hyn wedi helpu gyda'r prosiect Llwybr Llechi pan ymddangosodd am y tro cyntaf ond o ystyried statws Treftadaeth y Byd, roedd y llwybr bellach wedi datblygu arwyddocâd uwch. Mae'n 83 milltir i gyd. Byddai'r PC bob amser yn barod i gynorthwyo lle y gallai.

iv) *Soniodd DG fod Pigyn Escob (Ffordd Di Sirol Ddosbarth ¹) wedi cael ei chodi eto ond nad oedd mewn cyflwr defnyddiadwy. Mae hyn hefyd yn cysylltu Penmachno ag Ysbyty Ifan. Roedd rhai oddi ar y ffordd wedi bod yn ceisio ei ddefnyddio mewn rhannau ond nid yw'n bosib.*

Ychwanegodd PR ei fod hefyd yn broblematig wrth geisio dod o hyd i ddolen i lawr i Ddolwyddelan. Yn ddelfrydol, fel y mae ei gyflwr a'i lwybr, dylai fod yn llwybr march / ceffyl, ond byddai'n anodd newid y statws Ffordd Sirol Di Ddosbarth gan ei bod yn briffordd y gellir ei chynnal ar draul y cyhoedd. Yr anhawster oedd pe bai'n cael ei wneud fel un sy'n gweithredu'n llawn (a byddai hynny yn costio llawer iawn) yna

¹FfDDD - Ffyrdd Sirol Di-ddosbarth - fel arfer heb wyneb ond deallir eu bod yn agored i'w defnyddio gan gerbydau modur. Cânt eu cofnodi ar Restr Strydoedd y Cyngor Sir (cofnod o briffyrdd a gedwir ar draul y cyhoedd).

gallai ddenu mwy o sylw oddi wrth bobl sydd eisiau gyrru oddi ar y ffordd gan waethygu problemau.

4. Gohebiaeth

i) Nodyn briffio CNC – Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy Mapio Mynediad – estyniad i'r dyddiad adolygu mapio.

Eglurodd PR y byddai'r map mynediad agored yn cael ei adolygu bob deng mlynedd o dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000. Yr un cyntaf oedd 2013 ac ar y pryd roedd rhai tiffeddianwyr wedi ceisio cwestiynu mynediad CGHT ar eu heiddo, ac roedd rhai wedi gwneud cais i gael gwared arno. Roedd llawer yn annilys ac yn cymryd llawer o amser i CNC a'r PC. Roedd yr adolygiad mapio nesaf i fod i gael ei gynnal yn 2023 ond mae'r Gweinidog, drwy CNC, bellach wedi penderfynu gohirio hyn tan 2029. Roedd hyn yn ymddangos yn amser gormodol ar gyfer estyniad ond fe'i croesawyd gan lawer. Roedd y Grwpiau Diwygio Mynediad (GDM) wedi argymhell bod y broses fapio feichus iawn hon yn cael ei disodli gan broses dreigl lle gellid ystyried ceisiadau ar sail unigol.

Cafodd rhai safleoedd ymgeisiol eu tynnu oddi ar y map blaenorol yn 2013 – roedd tomen rwbel Mwynglawdd Pandora, a gafodd ei mapio'n anghywir, yn un ardal a oedd yn amlwg nad oedd yn bodloni meini prawf tir mynediad CGHT a dylid bod wedi'i dileu'n gynharach ond nid oedd y system adolygu mapio yn caniatáu ar gyfer hyn. Byddai cael hwn ar sail dreigl yn haws ac yn rhatach ar gyfer achosion o'r fath.

Gall hyn hefyd fod yn ddull o ohirio'r adolygiad o'r map hyd nes y gellir ei gynnwys mewn deddfwriaeth newydd cyn yr amser hwnnw (i ddileu'r angen am adolygiad 10 mlynedd) yn ogystal â newid y ddarpariaeth ar gyfer mynediad at ddŵr, hawliau tramwy cyhoeddus, rheolau mewn perthynas â chŵn a diwygiadau mynediad eraill – llawer ohonynt fel yr amlinellwyd gan y grwpiau GDM.

Roedd TJ yn cyd-fynd â'r farn hon ac y gallai fod deddfwriaeth newydd o bosibl yn y canol a byddai hyn yn golygu na fyddai CNC yn cael ei orfodi i wneud y gwaith hwn yn ei gyfanrwydd unwaith eto ledled Cymru. Nododd fod y ddeddfryd ar ddiwedd y llythyr yn dweud "os bydd proses adolygu ddiwygiedig yn cael ei chyflwyno cyn 2029 bydd CNC yn dilyn y broses newydd". Yn ei amcangyfrif roedd hyn yn dangos y gallai rhai newidiadau deddfwriaethol ddigwydd cyn yr amser hwnnw.

ii) Crybwyllodd PR fod y Gweinidog hefyd wedi gwrthod adroddiad terfynol y grŵp Mynediad i Ddŵr Mewndirol felly mae hyn yn ein gadael yn aros i glywed beth fydd camau nesaf LIC. Roedd yn siomedig nad oeddent wedi gwneud gwaith dilynol ar fodel PCE Conwy a oedd yn enghraifft o sut y gallai mynediad at ddŵr weithio.

Mae'n werth nodi bod materion diwygio mynediad bellach wedi bod yn mynd rhagddynt ers 2015.

Ychwanegodd DF fod angen diwygiad gan fod nifer y bobl sy'n defnyddio dŵr mewndirol wedi cynyddu'n gynt yn y blynyddoedd diwethaf a bod achos difrifol dros ddiwygio. Roedd hyn yn cynnwys gweithgareddau fel nofio gwyllt a padlfyrddio. Mae cynllun peilot Conwy a hefyd system Glaslyn yn gweithio'n dda iawn.

Dywedodd PR ei fod yn fater o atebolrwydd i dirfeddianwyr a phe bai'r agwedd hon yn cael sylw mewn modd tebyg i dir mynediad CGHT ond yn cynnwys nodweddion o waith

dyn ar hyd afonydd / llynnoedd yna byddai gan dirfeddianwyr fwy o amddiffyniad a hyder pan fydd y gweithgareddau hyn yn digwydd. Dylai hyn hefyd gynnwys dangosyddion lifer dŵr digonol a rhyw fath o asesiad cadwraeth yn enwedig lle mae afonydd yn cwrdd â dyfroedd aberol yn ystod misoedd y gaeaf (adar yn gaeafu ac ati). Mae model Conwy uchaf a ddefnyddir gan y PC wedi gweithio'n dda ar y sail hon ers 2013. Byddai hefyd yn ffafrio rhyw fath o gofrestrriad ar gyfer rhai mathau o gychod a allai ddod gyda rhyw fath o warchodaeth yswiriant o bosib.

Dywedodd DF fod yn rhaid i ganŵ-wyr gofrestru gyda Dyfrffyrdd Prydain oherwydd eu bod yn defnyddio camlesi a chredai y byddai'n ddefnyddiol pe bai pawb wedi'u cofrestru ond roedd yn gwerthfawrogi nad oedd bob padlwr yn aelod o Gymdeithas Ganŵio Cymru neu Ganŵio Prydain.

Ychwanegodd TJ fod symudiad yn sicr yn nemograffeg y math o ddefnyddwyr ar ddŵr o'r canŵ-wyr / caiaeau mwy traddodiadol i'r tueddiadau newydd megis byrddau padlo a nofwyr gwyllt. A dim ond ychydig iawn fyddai'n ymwybodol o unrhyw fath o gorff llywodraethu neu gysylltiadau perthnasol.

Dywedodd MJ gyda chymaint o ddefnyddwyr newydd y byddai'r mwyafrif yn ystyried eu hunain yn ymgeiswyr ar gyfer unrhyw fath o gofrestrriad neu'n ceisio cysylltiadau ffurfiol â chyrrff cenedlaethol.

Ychwanegodd JG er bod mwy o bobl yn cymryd rhan yn y gweithgareddau hyn, roedd angen gwybodaeth a chanllawiau perthnasol yn ogystal â deddfwriaeth.

Ychwanegodd MJ o ran dryswch – y gellid dadlau pwy oedd yn cynrychioli'r sector bwrdd padlo – mae Syrffio Cymru / Surf Wales wedi hawlio mai hwy yw'r corff llywodraethu dros y gweithgaredd hwn ac mae Chwaraeon Cymru yn ei gydnabod. Roedd yn ymwybodol bod trafodaethau ar y gweill a allai olygu mai Canŵ Cymru fydd y corff llywodraethu ar gyfer dŵr mewndirol a Syrffio Cymru / Surf Wales yn gorff llywodraethu dyfroedd aberol ac arfordirol.

Roedd hyn yn bwysig gan fod angen i unrhyw chwaraeon risg uchel a'u clybiau cysylltiedig fod yn gysylltiedig â'u cyrrff llywodraethu priodol ac mae gan Chwaraeon Cymru restr ddiffiniol o'r cyrrff llywodraethu hyn.

Gwnaeth GJ sylw er gwybodaeth bod Canŵ Cymru yn is-gwmni i British Canoeing.

Soniodd JG hefyd ei bod yn ofynnol ac yn cael ei ddeall yn dda yn Ffrainc bod angen i chi gofrestru'n lleol cyn cyrchu unrhyw gyrff dŵr. Ym Mhrydain nid oedd hyn yn rhywbeth yr oedd defnyddwyr dŵr wedi arfer ag ef.

Diolchodd PR i'r aelodau am y wybodaeth honno.

iii) Cylchlythyr Partneriaeth yr Wyddfa – Gwanwyn 2022

Soniodd PR mai dim ond un pwynt yr oedd yn dymuno ei godi ar yr eitem hon. Roedd y Fforwm Mynediad Lleol ar rai achlysuron wedi codi mater y terfyn cyflymder ym Mhen y Pass, sef 60mya ar hyn o bryd. Rydym bellach wedi derbyn ymateb gan Adran Briffyrdd Gwynedd yn nodi fel rhan o archwiliad parcio a diogelwch ffyrdd Pen Y Pass ac y byddent yn edrych i mewn i'r mater hwn.

Roedd yn meddwl bod yn hen bryd i hyn ddigwydd ac yn gobeithio y byddai hyn yn arwain at derfyn cyflymder is bryd hynny. Byddai'n cynghori'r aelodau ar unrhyw ganfyddiadau.

Gofynnodd JG a oedd unrhyw gynnydd wedi bod ar gyswllt llwybr troed Pen Y Pass – Nant Peris gan fod llawer o bobl yn cerdded ar y ffordd yn enwedig o'r Gromlech i fyny.

Eglurodd PR ei fod yn cyd-fynd â barn GJ ond yn y pen draw byddai hyn yn rhan o Gylchdaith yr Wyddfa. Ychwanegodd fod hwn yn faes anodd i gael mynediad iddo mewn rhai mannau o ystyried y dirwedd a'u bod yn edrych ar yr opsiynau. Nid oedd gan Ben y Pass i lawr unrhyw Hawliau Tramwy Cyhoeddus, ond roedd yn dir mynediad CGHT. Soniodd (ac er mwyn chwalu rhai mythau) na fwriadwyd erioed i'r llwybr fod â statws llwybr march / ceffyl yr holl ffordd o gwmpas. Efallai y bydd rhai rhannau yn addas ar gyfer beicio / ceffylau ond nid oedd rhai rhannau yn addas felly byddai'n gymysgedd o hawliau yn dibynnu ar y rhannau. Y rhan nesaf i'w datblygu fydd pwerdy Nant Gwynant i Nant Gwynant ond cawsant drafferthion gyda CNC. Byddai'n holi ynghylch y sefyllfa bresennol a'r cynnydd a wnaed.

Gofynnodd ED beth oedd yr amserlen ar gyfer adran CyW Pen Pass – Cromlech.

Dywedodd PR fod hwn yn benagored o ystyried bod cymaint o newidynnau ynghlwm wrth y llwybr hwn a'i fod hefyd yn dibynnu ar ewyllys da a chyllid. Pwysleisiodd fod LIC yn parhau i fod yn gefnogol iawn i'r cynllun a bod y PC wedi derbyn arian grant ychwanegol ar gyfer hyn.

Ychwanegodd TJ fod angen adolygu blaenoriaeth yr adrannau yn enwedig pan fo cymaint mwy o bobl yn mynd i Ben y Pass ar y ffordd a oedd yn gynhenid beryglus ynddo'i hun.

Ychwanegodd PR eu bod wedi trafod gosod pyst marcio syml gyda'r Wardeniaid, ond roedd yn sefyllfa anodd gan fod angen atal pobl rhag parcio yn y pàs a cherdded i fyny gan y gallai hyn achosi mwy o dagfeydd ceir, nid llai, ac ar adeg pan rydym yn mynd ati i annog pobl i ddefnyddio'r gwasanaeth bws. Mae Cromlech hefyd yn broblematig gyda phobl yn parcio yn y cilfannau ac yn aros am fysiau sy'n aml yn llawn gan olygu bod pobl yn cerdded i fyny ar y ffordd.

Dywedodd TJ os oeddent yn cerdded yna dylai fod oddi ar y ffordd ar ryw fath o lwybr.

Ychwanegodd ED y dylai fod yn flaenoriaeth o ystyried y problemau gyda mwy o bobl ar y ffordd. Credai fod rhyw fath o lwybr presennol a oedd yn dir mynediad CGHT.

Cadarnhaodd PR mai tir mynediad CGHT oedd hwn ac nid HTC. Ond roedd y llwybr yn wlyb mewn mannau ac nid oedd yn ddelfrydol ar gyfer niferoedd uchel - a lle byddai difrod yn sicr yn digwydd, ac yn y pen draw byddai angen gosod arwyneb caled a byddai hynny'n ddadleuol. Ond byddai'n trafod hyn unwaith eto yn fewnol.

Dywedodd DF y bu damweiniau difrifol ar y rhan honno a arweiniodd at farwolaeth dim ond y llynedd wrth i fysiau a cheir basio cerddwyr ar y ffordd wyntog a phrysyr hon.

Ychwanegodd TJ y bu sefyllfa debyg o Ben y Pass i Ben Y Gwryd gyda llawer o gerddwyr a arferai ddefnyddio'r ffordd bellach ar y llwybr newydd a bod hyn yn gweithio'n dda.

Dywedodd PR fod TJ wedi gwneud pwynt dilys iawn. Roedd PR ei hun wedi stopio droeon ger Pen Y Pass i gynghori pobl i ddefnyddio'r llwybr newydd roedd rhai yn anwybyddu'r cyngor hwn ac yn parhau i gerdded ar y ffordd, ond roedd y rhan fwyaf yn defnyddio'r rhan newydd – dangosodd ffigurau monitro fod hyn oddeutu 7,500+ blwyddyn sy'n ostyngiad sylweddol yn nifer y bobl a fyddai wedi defnyddio'r ffordd fel arfer.

Soniodd JG nad oedd unrhyw wybodaeth benodol ynglŷn â pharcio i'r anabl ar y wefan rhag-archebu ar gyfer maes parcio Pen Y Pass a gofynnodd beth ellid ei wneud am hyn. Yn ei farn ef roedd angen i'r wybodaeth hon fod yn gliriach

Adroddodd PR ei fod wedi gwneud ymholiadau gyda staff eraill oedd yn rhan o'r gwaith hwn a'u bod wedi dweud wrtho nad oedd y ddarpariaeth parcio i'r anabl yn y maes parcio yn cael ei effeithio. Ond roedd yn gwerthfawrogi pwynt JG, a byddai'n holi pa wybodaeth oedd gan y wefan am hyn ac a ellid gwella hyn. Byddai'n adrodd yn ôl ar hyn.

5. Gorchymyn Diwygio Map Swyddogol (GDMS) ar gyfer Ffridd Uchaf a Llwybr Cwellyn

Esboniodd PR fod y Gorchymyn Diwygio Map Swyddogol hyn (gan ddefnyddio'r mapiau) wedi bod ar y gweill ers peth amser a bod angen gwneud addasiadau i **i**) y llwybr march / ceffylau presennol yn Ffridd Uchaf i'r llinell newydd o'r Gors i wneud hyn yn sylweddol fwy diogel ac i ffwrdd o'r safle. ffordd a **ii**) symud llinell y map diffiniol i'r llinell gerdded sydd ei hangen ar gyfer rhannau isaf llwybr Cwellyn ac ar yr un pryd symud y cyswllt llwybr ceffyl presennol (Llanberis – Cwellyn) sy'n rhedeg i fyny i Faescwm i'w llinell newydd ac i ffwrdd o linell yr hen llwybr ceffyl oedd yn anodd ei ddarganfod.

Hon oedd y broses derfynol mewn gwaith a oedd wedi'i harafu'n sylweddol gan Covid a gobeithio y byddai'r broses gyfreithiol hon yn dod i ben o fewn y 4-5 mis nesaf.

Gofynnodd TJ a oeddent yn disgwyl unrhyw wrthwynebiad i'r GDMS.

Dywedodd PR fod angen ymgynghori'n ffurfiol ar y ddeddfwriaeth, ond roedd yn hyderus na fyddai hyn yn wynebu unrhyw rwystrau o ystyried bod Cymdeithas Ceffylau Prydain, grŵp lleol Cerddwyr Cymru a'r beicwyr mynydd yn cymryd rhan o'r cychwyn a bod y newidiadau hyn o fudd sylweddol i defnyddwyr.

Roedd cyswllt y Ffridd yn arbennig o ddefnyddiol gan ei fod wedi symud defnyddwyr o ddarn peryglus o'r ffordd ac ar yr un pryd yn creu cyswllt uniongyrchol i Lôn Gwyrfaei ar gyfer naill ai Beddgelert neu Ryd Ddu ac eisoes yn profi'n boblogaidd gyda'r holl ddefnyddwyr. Roedd y newidiadau ar gyfer adliniad Snowdon Ranger o fudd i bobl sy'n defnyddio mapiau symudol Gps mewn tywydd gwael a gallent bellach ddefnyddio'r llinell gerdded hirsefydlog yn gyfreithlon a byddai unrhyw wybodaeth OS newydd yn dangos un llinell yn unig.

6. Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Gwynedd (Adolygiad)

Adroddodd PR y bydd y ddogfen yn cael ei derbyn yn fuan a bod angen ymateb gan y Fforymau Mynediad Lleol. Er y gall unrhyw aelodau ymateb fel unigolion.

Cytunwyd yn y gorffennol bod is-grŵp o'r FfMLI ar y cyd (Arfon Dwyfor, yn mynychu cyfarfod ar y cyd rhwng y tri Fforwm Mynediad Lleol y byddai PR yn ei gynnal. Dau aelod ynghyd â'r Cadeirydd Gofynnodd a fyddai'r aelodau'n cytuno i barhau. gyda'r dull hwn o gael ymateb ar y cyd.

Cytunwyd.

Yr aelodau fydd Richard Williams, Mark Jones, David Firth, a'r Cadeirydd.

Byddai PR yn hysbysu'r grŵp hwn pan fydd y cyfarfod hwn yn cael ei gynnal. Y lleoliad fydd Plas Tan Y Bwlch.

7. Ffigurau Monitro Ymwelwyr APCE 2021 – Dana Williams

Eglurodd DW ei bod yn gyfrifol am y ffigurau monitro ac yn mynd i gyflwyno ffigurau 2021 ac mai'r Fforwm Mynediad Lleol oedd y cyntaf i weld y data yma.

Roeddent yn dal i fod ar goll rhywfaint o ddata oherwydd materion technegol - gyda rhai materion caledwedd, problemau batri yn bennaf heb eu datrys yn ystod Covid. Roedd trac Llanberis hefyd wedi bod yn broblematic yn ystod y misoedd diwethaf oherwydd bod cownter ar goll.

Soniodd DW am lwybr Pen Y Gwryd oedd yn dangos cyfanswm o 23,000 o bobl yn defnyddio'r llwybr hwn. Y ffigwr hanner oedd y nifer gwirioneddol yn ôl ac ymlaen gan roi cyfanswm o 11,500 a oedd yn arwyddocaol. Efallai fod rhai ohonynt hefyd yn cyrchu Pen Y Pass o lwybr troed Nant Gwynant.

Mae'r tueddiadau'n dangos bod misoedd cyntaf y flwyddyn yn is na'r cyfrif arferol ac roedd Covid yn ffactor arwyddocaol yma. Mae tueddiadau'r haf yn dangos bod y ffigurau wedi'u gwasgu i mewn i Orffennaf, Awst a Medi a oedd bron i 5% neu fwy yn uwch na'r ffigurau arferol gyda phenwythnosau'r mwyaf poblogaidd.

Roedd Llanberis yn arbennig o brysur gyda 10,000 o gerddwyr ychwanegol o gymharu â niferoedd yn y blynyddoedd blaenorol.

Fodd bynnag, ac yn debygol iawn oherwydd cyfyngiadau teithio Covid, roedd Llwybr y Mwynwyr i lawr mewn niferoedd o 116,000 yn 2019 o gymharu ag 84,570 yn 2021. Gwelodd trac Pyg duedd debyg gyda 131,000 yn 2019 i lawr i 106,410 yn 2021 a oedd yn ostyngiadau sylweddol.

Cyfanswm yr Wyddfa ar gyfer 2021 oedd tua 544,487.

Yn sicr, roedd y crynodiad ym mis Gorffennaf, Awst a Medi (ac yn edrych) yn brysurach na'r cyfartaledd ond yn gyffredinol, roedd y ffigurau ar gyfer y flwyddyn gyfan i lawr.

Ychwanegodd PR fod llwybr Watkin wedi gweld cynnydd sylweddol yn nifer y cownteri, ond y gred oedd bod hyn oherwydd nifer y bobl sy'n cyrchu rhaeadrau llwybr Watkin - nid oes data i gadarnhau hyn, ond roeddent yn ymchwilio i'r ffenomen hon i gael rhai niferoedd yn seiliedig ar gyfrif dyddiol a wneir gan wirfoddolwyr. Byddai'n adrodd yn ôl ar eu canfyddiadau ond ychwanegodd mai eiddo'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol oedd hwn felly byddai angen iddo drafod hyn gyda nhw hefyd.

Ychwanegodd MJ fod poblogrwydd rhaeadrau llwybr Watkin wedi'i ddylanwadu'n fawr iawn dros y blynyddoedd diwethaf gan y cyfryngau cymdeithasol, a bod hyn yn cynnwys pobl leol.

Ychwanegodd DW mewn rhai achosion – er enghraifft 'y pwll di-ymyl' yn Nant Peris lle'r oedd gwybodaeth anghywir benodol wedi ymddangos mewn papurau newydd lleol yn arwain at bobl yn cael mynediad i leoedd, nad oedd hawl cyfreithiol i wneud hynny, a bod hyn yn broblematic.

O ran Ogwen roedd yr ardal hon yn adlewyrchu tueddiadau'r Wyddfa ond roedd ychydig yn fwy gwasgaredig.

Crybwyllodd PR fod yna wasanaeth bws newydd sy'n rhedeg ddwywaith y dydd o Fangor i Gorwen yn stopio ym Mwthyn Ogwen. Nid oedd Ogwen erioed wedi cael gwasanaeth o unrhyw fath yn y gorffennol ac roedd y cyswllt gwasanaeth cyhoeddus o Fethesda i Ogwen yn boblogaidd iawn. Roedd y ffigurau ar gyfer Ogwen wedi aros yn sefydlog dros nifer o flynyddoedd gan fod y ddarpariaeth parcio yn gyfyngedig ac nid oedd trafnidiaeth gyhoeddus ar gael yn flaenorol. Gall gwasanaeth bws parhaus newid y ffigurau hyn.

Soniodd MJ am Grŵp Cymunedol Bethesda a oedd yn trafod gwasanaeth bws trydan o Fethesda.

Soniodd PR fod parcio yn bryder gwirioneddol yn y blynyddoedd diwethaf ond bod diffyg trafnidiaeth gyhoeddus erioed er bod gan yr ardal ei hun gapasiti cludo mawr o ran cerddwyr.

Soniodd DG ei fod wedi gweld pobl yn symud conau'n syml ar ymyl y ffordd ac yn derbyn dirwyon pe baent yn cael eu cymhwyso.

Parhaodd DW a soniodd fod y ffigurau a'r cynnydd canol haf yn debyg ar draws y PC gan gynnwys Cader Idris gyda'r uchafbwynt ym mis Gorffennaf / Awst. Er bod y gyfradd gollwng ar Gader a Llwybr Mawddach bob amser yn fuan ar ôl diwedd mis Awst tra bod niferoedd mewn llawer o ardaloedd fel yr Wyddfa yn dirwyn i lawr yn llawer arafach.

Gwelwyd cynnydd ar Lwybr Cynwch – (Precipice Walk) ond mae llawer o ddefnydd lleol yn cael ei wneud o hwn ac roedd yn boblogaidd yn ystod ac ar ôl Covid. Mae ganddo doiledau a pharcio.

Roedd MJ yn meddwl tybed a yw'r ffigurau hyn yn cael eu hadlewyrchu yn yr ystadegau twristiaeth eraill – er enghraifft meysydd carafanau / gweryslla. A soniodd hefyd ei fod yn cael nifer sylweddol o bobl yn chwilio am y `Parc` ym Mhenrhyndeudraeth. Dyma beth mae satnav yn ei wneud.

Dyweddod PR ei bod yn gyffredin i bobl ymweld â'r swyddfa yn gofyn am y fynedfa.

Gofynnodd DF a allai DW e-bostio ffigurau 2021 at yr aelodau er gwybodaeth.

Dyweddod DW y gellid trefnu hyn.

Soniodd DF fod pobl yn Nant Gwynant yn symud conau a oedd yn disodli ceir eraill ac yn symud y broblem ymhellach i lawr y dyffryn. Roedd yn debygol bod llawer o bobl yn cyrchu'r rhaeadrau, ond nid oedd y ffigur hwnnw'n hysbys. Byddai'n ddefnyddiol gwybod hyn gan fod difrod sylweddol yn digwydd i'r tir o gwmpas.

Soniodd PR nad oedd y Fforwm wedi derbyn llawer o wybodaeth am fynediad yn gyffredinol dros y blynyddoedd felly efallai y byddai'n syniad gofyn i rywun ddod draw i egluro sut y gwnaethant reoli hyn. Byddai'n holi a fyddai unrhyw un o'r YG yn dod i siarad â'r Fforwm ar y cyfle nesaf.

Soniodd MJ fod rhai gweithgareddau megis cael barbeciws a gwersylla wedi digwydd ar bwys y rhaeadrau sydd ddim yn sefyllfa ddelfrydol mewn lleoliad o'r fath.

Gofynnodd JG a ydym yn dal i dderbyn ystadegau achub mynydd.

Dyweddod PR nad oedd wedi gweld unrhyw rai yn ddiweddar ond roedd yn sicr y gallent fod ar gael.

Soniodd TJ mai'r cyfryngau cymdeithasol unwaith eto sy'n gyfrifol am dynnu sylw at rai meysydd lle na ddylai pobl ddibrofiad gael eu hannog i fynd.

Diolchodd EN i DW am ei chyflwyniad.

8. Strategaeth Hamdden Ddrafft APCE – Peter Rutherford

Dyweddod PR ei fod wedi derbyn copi yn ôl gan y dylunydd graffeg sydd wedi mewnosod ffotograffau amrywiol a graffeg arall fel mwy o gynnyrch gorffenedig. Fodd bynnag, roedd y Rheolwyr wedi ei gyfarwyddo i ofyn i bwyllgor Cynllunio a Mynediad yr Awdurdod adolygu'r ddogfen hon yn y lle cyntaf. Roedd hyn yn peri dryswch iddo pan fo'r Fforwm Mynediad Lleol yn gynghorwyr statudol i'r Awdurdod. Gofynnodd i'r aelodau am eu barn ar hyn.

Ar ôl trafodaeth gofynnodd yr aelodau pam.

Dyweddod TJ fod yr arbenigedd yn ymwneud ag aelodaeth FfMLI yn y lle cyntaf fel cynghorwyr statudol i'r Awdurdod felly dylent weld hyn ar ôl diwygiadau yn hytrach na'r ffordd arall.

Byddai PR yn trafod hyn gyda'r Rheolwyr unwaith eto. Roedd y gweithgareddau i gyd bellach wedi'u rhannu'n weithgareddau unigol ac mae'n rhoi agwedd onest ar ddull gweithredu'r PC ar bob un. Yn sicr, roedd Covid wedi newid rhywfaint o feddylfryd a hefyd i gwmpasu iechyd a lles y boblogaeth. Roedd hefyd yn angenrheidiol bod y strategaeth yn cyd-fynd â'r Cynllun Rheoli a'i amcanion a'i ganlyniadau. Er y bydd hyn yn rhedeg o 2022 – 2027 – os bydd newidiadau yn y Cynllun Rheoli o ran hamdden yna bydd y ddogfen hon yn adlewyrchu'r newidiadau hynny.

Rydym hefyd wedi cyfeirio yn y ddogfen at unrhyw newidiadau deddfwriaethol a allai ddigwydd (fel y crybwyllwyd yn flaenorol) ac y dylem fod yn barod i ymateb i newidiadau y gallai LIC eu hystyried - er enghraifft i ddeddfwriaeth Hawliau Tramwy, mynediad at ddŵr neu fynediad tir.

Cynhwyswyd hefyd ddatganiad ar enwau lleoedd Cymraeg ar gyfer safleoedd.

9. Eitemau agenda a argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf:

- i) Cyflwyniad YG ar fynediad
- ii) Strategaeth Hamdden os yn bosibl
- iii) Soniodd JG y gallai cyflwyniad gan Craig Grimes a Rachel Thomas (CNC) fod yn ddefnyddiol i aelodau.

10. Unrhyw Fater Arall

- a) Soniodd PR fod JG wedi bod yn arbrogwr ar gyfer fideo peilot ar gyfer pob un o'n llwybrau pob gallu gan ddefnyddio Go Pro a camera drôn ar lwybr pob gallu'r PC Foel Ispri yn Nolgellau. Y syniad y tu ôl i hyn oedd y gallai pobl ag anabledau weld y fideo ar-lein ac yna penderfynu a oedd llwybr yn addas ar eu cyfer ai peidio. Nid lle'r PC oedd bod yn rhagnodol mewn materion o'r fath

Dywedodd JG ei bod yn bwysig i ni ddianc rhag syniadau rhagdybiedig yr hyn sydd ei angen ar bobl anabl o lwybrau - nid llwybrau byr yn ôl i'w ceir ond llwybrau sy'n eu galluogi i archwilio a mwynhau cefn gwlad i'r eithaf.

- b) Soniodd PR fod yna hen lwybr troed **nad oedd yn** llwybr cyhoeddus (llynell ddu ddotiog cyn HTCG) sy'n mynd trwy dir preifat - yn arwain o ben gogleddol Llyn Geirionydd i fyny'r llethr. Yn bwysig, nid oedd hyn yn cysylltu â'r rhwydwaith Hawliau Tramwy ac nid oedd yn dir mynediad CGHT ac roedd yn rhedeg trwy iard breifat a heibio i annedd breifat. Roedd hyn yn ddryslyd i gerddwyr gan eu bod yn cymryd bod hyn yn gysylltiedig â'r HTC yn creu materion eraill megis aflonyddwch cyson a thresmasu ac ati.

Ar ôl edrych ar y mater hwn roedd yn bwriadu gofyn i Arolwg Ordnans ddileu'r llynell hon gan fod yr ardal yn cael ei gwasanaethu gan HTC i'r un perwyl. Roedd wedi trafod hyn gyda CNC, a oedd wedi dweud y byddent yn cefnogi hyn, ac roedd hefyd wedi cyflwyno hyn i Gerddwyr Conwy i gael eu barn. Ond roedd yn awyddus i gael safbwyntiau a syniadau gan aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol.

Gofynnodd TJ ble roedd yn stopio.

Atebodd PR ei fod yn stopio ar lethr creigiog ac ymyl y goedwigaeth, nad oedd yn dir da, ond roedd y llynell hon yn ddryslyd ac nid oedd yn dir da.

Dywedodd RW fod PR wedi dangos i ni beth yw'r mater ac y dylem ei gefnogi.

Soniodd DG fod yr hen lein yn gysylltiedig â rhywbeth oedd yn yr ardal honno yn y gorffennol - hen weithfeydd mwyngloddio nad oedd yn cael eu defnyddio bellach.

Diolchodd PR i'r aelodau am eu cefnogaeth, a nawr byddai'n aros nes bod Cerddwyr Conwy wedi trafod y mater hwn ac yna byddai'n adrodd i'r Fforwm Mynediad Lleol.

- c) *Diolchodd DF i'r PC am eu hymdrechion i hyrwyddo'r gwasanaeth Sherpa a hefyd bod amserlen bellach ar gael am y tro cyntaf. A gofynnodd hefyd i'r PC annog Rheilffordd yr Wyddfa i agor gorsaf y copa'r flwyddyn nesaf ar y trê. Gwaethygyd hyn gan ddiffyg toiledau a phopeth a ddaw gyda hyn a hefyd sbwriel yn gyffredinol.*

Roedd TJ yn cytuno â'r farn hon gan fod lefel y gwastraff dynol yn annerbyniol.

Byddai PR yn sôn am y mater toiled mewn anfonadau.

- d) *Soniodd FJ y bu cwynion am y bont dros dro ar y llwybr Capel Curig sydd wedi cael ei uwchraddio.*

Gofynnodd EN pam na allai hon fod yn rhyd?

Atebodd PR fod y pontydd yn rhai dros dro, ond efallai y byddai rhyd yn opsiwn. Byddai'n trafod hyn ymhellach gyda'n Swyddog Prosiect.

- e) *Soniodd FJ am y mater cŵn ar dennyn a beth oedd y meddylfryd presennol o ystyried nifer yr ymosodiadau a oedd wedi digwydd yn ddiweddar.*

Dywedodd PR fod LIC a CNC o blaid defnyddio'r ymadrodd 'cŵn ar dennyn yng nghyffiniau da byw' sef yr ymadrodd y mae'r PC wedi'i ddefnyddio ers blynnyddoedd lawer. Ar yr Wyddfa roedd hyn yn fater o arwyddion ac addysg. Byddai hefyd yn trafod hyn gyda'r Wardeniaid.

Roedd EN yn ffafrio `ar dennyn` ac nid o dan reolaeth agos.

Ychwanegodd RW ei bod yn bosibl na fyddai llawer o'r cŵn hyn wedi cael eu brechu, a bod hynny'n broblem ychwanegol i dirfeddianwyr.

11. Dyddiad y Cyfarfod Nesaf : 5 Medi 2022

Derbyniwyd ymddiheuriadau ymlaen llaw gan TJ

Diolchodd EN i bawb am eu cyfraniad a'u presenoldeb heno.